

Protokol

over

forhandlingerne ved Det norske arbejderpartis 9de landsmøde

Afholdt i Skien 15de, 16de og 17de juni 1895.

Aabningsmødet.

Torsdag den 15de juni kl. 5 efterm.

Paa komiteens vegne ønskede stormager Rasmussen (Skien) repræsentanterne velkommen, idet han haabede, at mødets arbejde vilde bringe forstaaelse i vide kredse blandt arbejderne udover det hele land.

Den fungerende ordfører, Chr. S. Knudsen, erklærede derefter mødet aabnet. Forinden man gik til forhandling af den opsatte dagsorden, vilde han foreslaa et telegram assendt til Hjalmar Branting i anledning den ham overgaaede dom. Dette forslag fik begejstret tilslutning af forsamlingen. Det assendte telegram fik følgende ordlyd:

„Det norske arbejderpartis 9de landsmøde sender dig hilsen og tak for din usforfærbede deltagelse i kampen mod uret og vold.

En opmuntring er det, at den volds handling, du i disse dage er blit et offer for, vil tænde tuseners harme, saa de med os vil opta kampen mod voldsmandene og det system, hvorfra de er født“.

Ordføreren oplæste derefter beretning for det forløbne aar. Beretningen godkjendtes enstemmig.

Marsregnskabet blev derefter gennemgaaet og ligeledes enstemmigt godkjendt, dog henstillede mødet til det kommende styre at paase, at fuldstændigere bilag for indtægterne for fremtiden forelaa.

Regnskaberne for „Social-Demokraten“ og „Fremad“ godkjendtes efterat styret havde besvaret et par forespørgsler vedrørende samme.

Derefter oplæstes hilsmingstelegrammer fra Fodvangs arbejderforenings 3dje afdeling og fra Fællesbageriets arbejdere, Kristiania.

Til at gennemgaa de fremmødtes fuldmagter valgtes følgende 3 herrer: A. Johanson, M. Pedersen og Hornsrud.

Man stemte derefter til valg af mødets funktionærer.

Til ordstyrere valgtes Chr. S. Knudsen og Edo. Olsen.

Til sekretærer: G. Olsen-Berg, Adolf Berggraff og N. Torp.

Af fuldmagtskomiteens beretning fremgik det, at der var mødt 42 repræsentanter fra 30 foreninger, nemlig:

Fra Kristiania:

Kristiania arbejdersamfund:

Edo. Olsen.

G. Jeppesen.

Augusta Lannum.

G. A. Olsen-Berg.

A. Johanson.

M. Larsen.

Chr. S. Knudsen.

P. A. Pettersen.

Edo. Meyer.

Ølbryggeriarbejdernes forening:

A. Karlsen.

Bagerfvendenes forening:
A. Bay.
Th. Sørensen.

Fyrstikarbejderfternes forening:
Marie Schulz.

Pladearbejdernes forening:
P. Pettersen.

Norft tobaksarbejderforbund:
R. M. Lorenzen.

Indredningsfnebfternes forening:
D. Jensen.

Formernes forening:
Erik Johnsen.

Stotsjarbejdernes forening:
J. Johnsen.

Stræddersvendenes forening:
L. Rasmussen.

Den typografifte forening:
J. Ragne.
N. Schibstad.
P. Olsen.

Malersvendenes forening:
L. Lynæs.

Hjulmagernes forening:
J. Gulbrandsen.

Fyrstikarbejdernes forening:
Julius Andresen.

Mekanifternes forening:
E. Pedersen.
Joh.s Bendigen.

Telefonarbejdernes forening:
Ragnvald Hansen.

Den focialdemokratifte forening:
E. Jørgensen.
Oscar Nissen.

Møbelfnebfternes forening:
M. Pedersen.
R. Johannesen.

Robber- og bliffenflagerfnes forening:
H. Meyer.

Korlefthærfernes forening:
E. Schmerfall.

Fra Stavanger:
Social-demokratift forening og Snebfte-
foreningen:
N. Lorp.

Fra Idessjorð:
Stenhuggernes forening:
G. Clausen.

Fra Bustersud:
Amtsarbejderforeningen:
Chr. Hornsrud.
L. Braa.
A. Jensen.

Fra Fredrikstad:
Fredrikstad haandværkflag:
A. Berggraff.

Fra Lillehammer:
Sællbanens arbejderforenings 5te og 6te
afdeling:
Olaf Strøm.

Som partiftyremedlem deltog J.
Ahlstrøm.

Endvidere var Syerfternes forening
repræfenteret ved fru Lannum, Mur-
arbejdernes forening og Socialiftift ar-
bejderforening, Bergen, ved Chr. H.
Knudsen og Smedenes fagforening ved
P. A. Pettersen.

Efter forflag af komiteen blev fampf-
lige fuldmagter godkjendte.

Partiprefien.

Efter længere debat vedtoges føl-
gende af E. Jeppesen fremfat forflag:
„Landsmødet henftiller til partiftyret
at foreta en fufceffiv udvidelfe af „So-
cial-Demokraten“s format. Udvidelferne
flal være afhængig af, at partiffællerne
flaffer faa mange nye abonnenter, fom
der flal til for at dække de ved ud-
videlfen foranledigede udgifter.“

Bedrørende „Fremad“ vedtoges føl-
gende af ftynet ftillet forflag:

„Fremad“ vedblir at udkomme
fom hidtil, idet man gaar ud fra, at
landsforeningerne vil arbejde bladet frem
til en flørre udbredelfe.“

Derefter vedtoges følgende budget
for partiffaffen og partiorganerne:

1. For Det norske arbejderparti.

Indtægt:	
1. Kontingent for budgetaaret . kr.	1500.00
2. Indskrivningspenge "	50.00
3. Møder "	100.00
	kr. 1650.00

Udgift:	
1. Løn til forretningsførereren . kr.	600.00
2. Trykningsudgifter "	300.00
3. Kontorrekvisita, Porto "	50.00
4. Udgivelse af brosjurer "	100.00
5. Repræsentasjon, agitasjon og partiorganet "	600.00
	kr. 1650.00

2. For „Social-Demokraten“.

Indtægt:	
1. Indenbyes kontingent . . kr.	10000.00
2. Udenbyes kontingent "	2000.00
3. Annonsementer "	8000.00
4. Tilfældige indtægter (løbsalg etc.) "	200.00
	kr. 20200.00
Altjaa til dækkelse paa anden maade "	5800.00
	kr. 26000.00

Udgift:	
1. Trykningsudgifter kr.	13700.00
2. Papir "	2700.00
3. Redaksjon "	3000.00
4. Ekspedisjon "	1500.00
5. Budløn "	2600.00
6. Falsning "	280.00
7. Porto "	500.00
8. Provisjon "	830.00
9. Husleje "	300.00
10. Bisergut "	210.00
11. Kontorrekvisita "	100.00
12. Belysning og brænde "	80.00
13. Aviser til redaksjonen "	150.00
14. Rengjøring "	50.00
	kr. 26000.00

3. For landsudgaven „Fremad“.

Indtægt:	
1. Kontingent (1600 abon.) . . kr.	3200.00
2. Annonsementer "	300.00
	kr. 3500.00
Understud "	580.00
	kr. 4080.00

Udgift:	
1. Trykning kr.	1700.00
2. Ekspedisjon "	400.00
3. Falsning "	260.00
4. Porto "	600.00
5. Husleje "	120.00
6. Belysning og brænde "	25.00
7. Bisergut "	75.00
8. Diverse (bertrin og hysning etc.) "	50.00
9. Papir "	850.00
	kr. 4080.00

Efter forslag af P. Olsen besluttes, at punkt 5 paa dagsordenen under „socialøkonomiske spørsmål“ samt punkt 1, 2 og 3 under „faglige og organisations-spørsmål“, samtlige fremsat af Syerflernes forening, først behandles af en komite, og til medlemmer af denne valgtes: P. Olsen, Edv. Olsen, Rasmussen, fru Lannum og frk. Schulz.

Næste møde berammes derefter til søndag formiddag kl. 9.

Sygeplejen i befatningen.

Ordfører Chr. S. Knudsen.

Dr. Nissen indlede spørsmålet med et særdeles interessant foredrag. Flere talere udtalte sig i samme retning som indlederen.

M. Pedersen fremsatte følgende forslag til resolusjon:

„Arbejderpartiets landsmøde, samlet i Stien i juni 1895, gjentar den paa landsmødet for 2 aar siden vedtagne resolusjon og opfordrer stortinget til ved lov at paalægge landets kommuner at

stafte enhver syg fuld pleje uden betaling, saaledes at hermed forbundne omkostninger udlignes i den kommunale statteligning.

Arbejderpartiets styre paalægges snarest at omsende resolusjonen med en klar motivering til samtlige sag- og arbejderforeninger til behandling.

Sagen optas som program-sag ved de kommunale valg."

Dr. Nissen antydede at mødets udtalelse burde oversendes til de forenede arbejdsamfund's møde i Fredrikstad. Denne tanke vakte ikke ringe modstand, og paa foranledning heraf fik et medlem af Telesylkets arbejdsamlag lov til at delta i debatten. Denne drejede sig nu en lang stund om muligheden af samarbejde med landets liberale arbejderorganisation. Rudv. Meyer optog Nissens tanke som forslag. Forslaget forfæstedes sluttelig mod 10 stemmer. M. Pedersens forslag vedtoges derefter enstemmigt.

Invalide- og alderdomsforsørgelse.

Edu. Olsen indledede med et længere foredrag.

Efter omtrent en times debat, der var foranlediget ved, at indlederen foreslog fjerde halvdel af forrige landsmødes udtalelse strøget, vedtoges følgende af Rudv. Meyer stillede forslag:

"Det mødet henviser til forrige landsmødes resolusjon ang. invaliditets- og alderdomsforsørgelsen udtales der videre:

At samtids med indførelsen af en almindelig saadan, maa alt andet af det offentlige underholdt eller understøttet pensionsvæsen ophæves.

At til hjælp for den almindelige invaliditetsforsørgelse bør der ogsaa indføres en forhøjet og stigende arvestat."

Følgende udtalelse henstilledes det til hovedstyret at behandle og forelægge paa næste landsmøde:

"At der videre til indtægt for det samme formaal bør lægges en stat paa

fremmed her i landet bestæftiget arbejdskraft."

For at ikke forrige mødes beslutning, om ikke at oversende mødets trav i sygeplejen til arbejdsamfundenes landsmøde, skulde bli misforstået, foreslog Meyer følgende udtalelse, der enstemmig vedtoges:

"I anledning fremkomne henvendelser fra Telesylkets og Hedemarkens arbejderforeninger udtaler mødet, at det samstemmer i ønsket om, at et samarbejde maa istandbringes mellem de forskellige arbejderorganisationer særlig til fremme af trav, hvorom arbejderne allerede kan samles."

Arbejdsanvisningskontorer.

Olav Strøm indledede. Efter nogen debat overdroges det en komite at udarbejde udkast til resolusjon.

Senere foreslog komiteen følgende, som fik mødets enstemmige tilslutning.

"I tilslutning til forrige landsmødes beslutning om det offentliges pligter overfor sine arbejdere fordrer mødet, at statens og kommunens arbejder udføres under ledelse af vedkommende autoriteter uden mellemmand og planlægges saaledes, at arbejderne er i virksomhed aaret rundt, — at staten straks opretter et kontor, som i forbindelse med arbejdsanvisning gir arbejderne statistiske oplysninger vedrørende løn og andre arbejdsvilkår ved samtlige offentlige arbejdsvirksomheder i landet."

Voldgift.

Fr. L. Lynæs indledede spørgsmaalet om oprettelse af voldgiftsdomstole i tvistigheder mellem arbejdere og arbejdsherrer.

Mødet vedtog herom følgende udtalelse:

"Da det selvfølgelig er i samfundets interesse, at stridigheder mellem arbejder og arbejdsgiver saavidt muligt bilægges ad fredelig vej, tilraader landsmødet:

Oprettelse af voldgiftsretter, valgte af arbejderne og arbejdsgivernes organisationer."

Jordspørsmålet.

Teppeisen indledede. Efter foredraget overdroges det landrepræsentanterne til sammen med indlederen at udarbejde forslag til resolusion.

Det endelige resultat heraf blev følgende udtalelse:

"Jordbrugsarbejderne maa overalt slutte sig sammen i foreninger og som saadanne virke for alle fagmæssige forbedringer, og sammen med byarbejdernes foreninger virke for socialpolitiske reformers gennemførelse ved lovgivningens hjælp.

Mødet udtaler sig imod bortsalg af offentlige ejendomme, men for, at statsstyrelsen i størst mulig udstrækning optjober, og om fornødent eksproprierer, skog og jordejendomme.

Disse ejendomme ombannes ved offentlig foranstaltning til tidsmæssige jordbrug og overdrages landarbejdere til brug, paa bestemmelse fastsatte af statsstyrelsen, men anerkjendte af vedkommende landarbejderes foreninger.

I erkjendelse af, at det er til skade for samfundet, at den jordbrugende klasse paa grund af den paa jorden hvilende og stedsvis stigende gjæld ved offentlig og privat tvangssalg blir frataget deres produktionsmiddel, jorden, kræver mødet, at det offentlige indløser saadan jord og derved sikrer den forrige ejer brugsretten i den udstrækning, som gir plads for vedkommendes eget arbejde, dog saavidt mulig under hensyntagen til en for jordbruget i almindelighed hensigtsmæssig og kontrolleret drift".

8-timersdagen og majdemonstrationen

indlededes af Berggraff (Fredrikstad).

Lal. begrundede ganske kort et forslag til resolusion fra Fredrikstads haandværksslag, hvori udtaltes ønskelig-

heden af, at majdemonstrationen henlægges fra 1ste maj til 1ste søndag i maj — paa steder, hvor arbejderne endnu befinder sig i en fortrykt stilling.

Flere talere havde ordet og samtlige udtalte sig mod forslaget, hvorefter følgende af Chr. S. Knudsen fremsat resolusion enstemmig vedtoges:

"Da en 8 timers arbejdsdag uden tvil er en af de vigtigste nutidsforbringelser, som arbejderne stiller til det borgerlige samfund, idet den ikke blot for øjeblikket skal forbedre deres stilling, men ogsaa forberede og paastynde arbejderklassens sociale og politiske frigørelse — opfordrer landsmødet arbejderne til at lægge kraft i arbejdet forat gjøre 1ste maj til en virkelig fridag".

C. Tørgensen spurte styret, hvad det havde gjort i anledning forrige landsmødes paalæg vedrørende generalstrejk. Ordføreren henviste til beretningen.

Fagspørsmaal.

Syersternes forening havde stillet følgende spørsmaal:

1. Bør syersternes fag komme ind under fabrikloven?
2. Bør indehavere af syetablissementer og andre, der modtar elever, ha borgerstab.
3. Bør ikke de, der modtar tilbud fra stat og kommune betale en mindsteløn?
4. Bør der gøres noget for at hindre masseindførelse af færdiggjorte sager?

Spørsmaalene havde vært under komitebehandling. Augusta Tannum redegjorde for komiteens opfatning og forslag til udtalelser.

De endelige besvarelser blev:

Til 1ste spørsmaal:

"Syersternes fag drives for den største del fabrikmæssig; det bevises ved arbejdsdeling, idet det udstyldes i visse mindre dele, og desuden benyttes maskiner i stor udstrækning. Som følge heraf beslutter mødet, at partistyret henvender sig til myndighederne om, at

denne og lignende arbejdsgrene indgaar under fabrikklovens bestemmelser og ved dets begrundelse specielt henleder opmærksomheden paa, at de nuværende hygieniske forhold derved vil bli bedre".

Til 2det spørgsmål:

"Da man har vedtat, at syster-nes sag bør gaa ind under fabrikkloven, besvares spørgsmaalet som følge heraf med ja."

Til 3dje spørgsmål:

"I overensstemmelse med tidligere vedtagne resolusjoner udtaler mødet, at ethvert arbejde, der udføres enten af stat og kommune eller efter offentlig bestilling, bør udføres for timebetaling uden mellemænd, efter en fastsat mindsteløn og med en 8 timers arbejdsdag."

Til 4de spørgsmål:

"Mødet finder ikke at kunne anbefale en beskyttelsestold, der forbyr arbejderne almindelige brugsartikler."

Endvidere udtaler mødet, at den nu i forskellige bransjer forekommende store indførelse af færdiggjorte sager kan for nærværende alene modarbejdes gennem stærke klasseorganisationer i alle sag med internationale tilknytninger."

Et tillæg af P. Petersen vedtoges ligeledes saalydende:

"Mødet udtaler, at stat og kommune bør saavidt mulig holde sig til indenlandsk arbejde. Derved vil man i en ikke ringe grad forebygge den næsten stadige arbejdsløshed, og tillige vil man derved i betydelig grad op hjælpe vort lands industri. Man formener, at dette ogsaa vil være et eksempel for den private til i større udstrækning at benytte indenlandsk arbejde."

Kvindernes organisation.

Spørgsmaalet om, hvad midler der maa anvendes for at bibringe kvinderne forstaaelsen af organisationens nytte. Indledes af fru Augusta Tannum.

Tal. fremhævede nødvendigheden af, at kvinderne lærte at organisere sig og rettede en indtrængende opfordring til mændene om her at træde til. Hun

stildrede paa en tiltalende maade kvindens opgave i samfundet og arbejderbevægelsen.

Følgende af Chr. S. Knudsen fremsatte resolusjon, der optoges af fru Tannum, vedtoges enstemmig:

"Landsmødet kan ikke stærkt nok anbefale kvindernes organisation og fremhæver som midler til at vække interesse hos kvinderne for organisationen først og fremst, at der i alle arbejderbransjer, hvor der arbejdes i fællesskab, sættes en kraftig agtation igang for lighed i lønsvilkaar, saaledes at der betales den samme løn for samme arbejde, enten det udføres af kvinder eller mænd."

Partistyret opfordres til at søge udgivet brosjyrer, der i særlig grad fremhæver kvindens samfundsmæssige stilling, for derved i størst mulig udstrækning at bibringe kvinderne forstaaelsen af sin egen betydning for samfundsoptagelsen og derigjennem for produktionens samfundsmæssige organisation."

Under mødet indløb følgende telegram:

"Partifæller i Trondhjem sender landsmødet broderhilsen. Held og lykke med arbejdet for fælles sag! Leve socialdemokratiet!"

Protest mod den indirekte beskatning.

Følgende af Seppesen fremsatte resolusjon vedtoges enstemmig og uden debat.

"Henvisend: til, at alle norske arbejdermøder har fordret ophævet den arbejderne store flertal særlig haardt rammende indirekte beskatning, maa landsmødet udtale en stærk forbømmelse af, at indeværende storting og specielt venstre inden samme, trods alle, paa givne løfter grundede forhaabninger, har nyet til den gamle uret — nye indirekte skatter."

Unionen.

Partiets stilling til den norsk-svenske union.

Forretningsfører H. J. Næfs holdt et længere historisk foredrag om unionen.

Efter en kort motivering fremsatte Chr. H. Knudsen paa styrets vegne følgende forslag:

„Landsmødet udtaler, at alle partiets afdelinger bør medvirke til oparbejdelse af en opinion inden besoltingen for den norsk-svenske unions opløsning.“

Denne resolusjon vedtoges enstemmig; ligeledes følgende af Olsen Berg og A. Bay stillede tillæg:

„Samtidig finder mødet det af den allerførste betydning, at socialdemokratiet i Norge og Sverrig forener sig i arbeidet for denne sag, da unionen har vært og stadig vil bli en hindring for socialt fremstridtsarbejde i begge lande.“

Styl- og affordarbejde.

„Bør ikke partiet opta en effektiv og kraftig agitasjon for gennemførelse af den paa forrige landsmøde vedtagne resolusjon med hen syn til affastfelse af styl- og affordarbejde.

Stomager Johnsen indledede.

Følgende af indlederen fremsatte resolusjon vedtoges enstemmig:

„I tilslutning til den paa forrige landsmøde vedtagne resolusjon med hen syn til affastfelse af styl- og affordarbejde anbefaler landsmødet som et af de kraftigste midler udgivelse af en brosjyre til at belyse spørgsmaalet.“

Den principielle agitasjon.

Den socialdemokratistiske forening hadde foreslaaet til behandling:

Bør og kan der ikke gjøres noget mere for den principielle socialdemokratistiske agitasjon?

Dette spørgsmaal besluttedes behandlet samtidig med et af Kr.a møbel- snedkerforening fremsat:

Bør ikke partiet søge oprettet en forelæsnings- og agitastionsstole?

Spørgsmaalene indlededes henholdsvis af C. Jørgensen og M. Pedersen.

Følgende resolusjon vedtoges enstemmig:

„Landsmødet henstiller til parti- styret at sætte igang en mere effektiv agitasjon for socialdemokratiets grundprinciper.

Da det har vist sig, at vort parti for en stor del mangler det nødvendige antal agitatorer, paalægges styret gennem de stedlige repræsentantstaber at søge oprettet foredrags- og agitastionsstoler, for derigjennem at faa uddannet flere foredragsholdere, der kan gjøre tjeneste som agitatorer for partiet.

Særlig maatte dette paalægges at arbejde for udbredelse af „Social Demokraten“ samt afholde belærende foredrag“.

Afholdssagen.

Partiets og partiorganets stilling til afholdssagen (Kr.a Korleffjærersforening) indledeedes af Schmerfall.

Følgende resolusjon vedtoges efter en længere debat mod 3 st.:

„Der eksisterer ikke noget modsætningsforhold mellem socialismen og totalafhold. Partiets presse og agitatorer bør naturligvis bekjempe ethvert reaktionært udslag, ogsaa naar dette kommer fra totalafholdsbevægelsen.“

Ordfyreren refererede hilsnings- telegrammer fra Socialdemokratistisk agitastionsforening og Rebflagerens sagforening i Bergen.

Balg

af partiets funksjonærer for kommende aar:

Ordfører: C. Jeppesen med 27 st. (Edv. Olsen hadde 7.)

Redaktør: Oscar Nissen (afflamasjon).

Medlemmer af partistyre:

Edv. Olsen 34 st.

P. Olsen 34 ”

Ludv. Meyer 32 ”

J. Johnsen 25 ”

J. Ahlstrøm 21 ”

A. Bay 20 ”

P. Pettersen 18 ”

Suppleanter blev:

M. Larsen.

J. Ragne.

Olsen Berg.

E. Schmersall.

Chr. Knudsen.

Suppleanterne valgtes med afklamasjon som de, der næst de til styret valgte, havde flest stemmer.

Til revisorer valgtes med afklamasjon:

P. Elsäther.

A. Johansson.

R. Korneliusson.

Suppleanter:

N. Schibstad.

P. A. Pettersen.

E. Torgensen.

Derefter bevilgedes enstemmig landsmødets udgifter.

Næste landsmøde besluttedes holdt i Kristiania, dog kan styret, hvis det finder det heldigt, henlægge mødet til et andet sted.

Det henstilledes til styret at offent-

liggjøre dagsordenen mindst 1 maaned før landsmødets afholdelse.

Efter forslag af Jeppesen vedtoges protokoloplæsningen sløst, og at protokollen istedet aftryktes i „Social-Demokraten“ og at der gis 8 dages frist til at fremkomme med indsigelser.

Efter forslag af M. Pedersen vedtoges den i lovene forbrede garanti af partiets forretningsfører og „Social-Demokraten“'s ekspeditør sættes til henholdsvis 500 og 1000 kroner.

Ordfyreren takkede repræsentanterne for deres arbejde. Jeppesen udtalte ønsket om et held- og frugtbringende arbejde i det kommende aar, dette ønske ledsagede forsamlingen et nifolbdigt hurra.

M. Pedersen bragte viceordføreren en tak for vel udført arbejde, hvortil forsamlingen sluttede sig.

Sluttelig vedtoges efter forslag af ordfyreren at sende tykke partisceller landsmødets tak for den i aarets løb ydede støtte.

Derefter erklæredes Det norske arbejderpartis niende landsmøde for slut.

Chr. S. Knudsen, Edv. Olsen,
ordførere.

Adolf Berggraff, Olsen Berg, H. Corp.
sekretærer.

